

ПОГЛЯДИ НА МОРАЛЬ, ЗМІНИ У ВИМІРЮВАННІ ЦІННОСТЕЙ (ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕННЯ)

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У статті висвітлено результати проведеного соціологічного дослідження стану ціннісних орієнтацій сучасної української молоді, показані погляди на мораль, зміни у вимірюванні цінностей. Виявлено основні ціннісні позиції сучасної української молоді та особистісні ресурси студентської молоді. Надано результати опитування студентів Вінницького національного технічного університету та запропоновано шляхи покращення.

Ключові слова: цінності, цінність, ціннісна система людини, ціннісні орієнтації, мораль, гедоністичне спрямування, альтруїстичні цінності, особистісні ресурси.

Abstract

The article highlights the results of a sociological study of the status of value orientations of contemporary Ukrainian youth. The basic values of modern Ukrainian youth and personal resources of student youth are revealed. The results of the survey of students of Vinnytsia National Technical University were given and ways of improvement were offered.

Keywords: values, value, value system of man, value orientations, morality, hedonistic direction, altruistic values, personal resources.

Актуальність вирішення проблеми морального розвитку особистості є достатньо гострою для сучасного суспільства. Особливо недостатньо розробленою проблемою є питання емпіричного дослідження морально-ціннісної сфери особистості. Теоретичний аналіз даної проблеми дозволяє констатувати велику увагу вчених до проблеми моралі та ціннісної сфери особистості. Одним із шляхів вирішення питання морального розвитку особистості є психодіагностика морально-ціннісної сфери, що і стало предметом аналізу даної статті [1]. У сучасному світі існує проблемна ситуація, яка полягає в протиріччі між реальними цінностями молоді людини і цінностями, які допоможуть реалізувати та втілити у життя її основні життєві плани. За результатами проведених раніше досліджень було виявлено, що домінуючою цінністю є «допомога і милосердя до інших людей». На перше місце її поставили 19%, а на друге місце –34% респондентів. Отже для 53% досліджуваних основною метою їхнього життя є участь у житті знайомих і підтримка рідних допомога і милосердя до інших людей [2].

Узагальнений аналіз емпіричних даних дає змогу констатувати, що для вибірки є характерною альтруїстична спрямованість, що виражається в прагненні допомагати іншим. Разом з тим, вони прагнуть визнання та поваги оточуючих та орієнтовані на приємне проведення часу, відпочинок і любов, тобто у них виражена гедоністична спрямованість. Водночас студенти не цінують здоров'я, спілкування і не бажають бути соціально активними [3].

Під час вивчення курсу «Соціологія» студентами було проведено соціологічне дослідження на дану тему, об'єктом якого стали студенти 1 курсу факультету менеджменту ВНТУ. Об'єкт складається із 36 осіб, з яких 22 особи чоловічої статі та 14 - жіночої, віком від 17 до 23 років. Предметом соціологічного дослідження є мораль і цінності сучасної молоді. Метою даного соціологічного дослідження є з'ясування і розкриття змісту і характеру цінностей сучасної студентської молоді.

Тенденцію сучасної молоді є спрямованість на отримання матеріальних благ і насолоди від життя, про це свідчать відповіді на запитання «Що для Вас є важливим у житті?» Найбільше респондентів 56,7% вважають, що найважливішою цінністю в їхньому житті є наявність міцної сім'ї. На другому місці знаходиться цінність гедоністичного спрямування, а саме: важливість отримувати задоволення від життя. Їй переваг надали 40% респондентів. Однакову кількість переваг набрали цінності наявність надійних друзів, любов, здоров'я своє і інших людей по 36,7%. Тільки у 33,3%

респондентів цінують цікаву роботу. На жаль тільки 13,3% респонденти бажають жити по правді, совісті, справедливості.

Сучасна молодь надає перевагу друзям і романтичним стосункам, а не пізнання нового і соціальної активності, що очевидно негативно впливає на якість навчання у ЗВО, підтвердженням є відповіді на запитання «Що для Вас становить найбільшу цінність?». оскільки наші опитувані молоді люди і вони люблять приємно проводити час, то не дивно, що надана перевага більшістю респондентів цінності наявності вірних друзів 66,7% і романтичні стосунки 53,3% осіб. Водночас 50% студентів турбує питання власного здоров'я. В ієрархії цінності сучасної молоді відпочинок займає 4 місце, у нашій вибірці ця цінність є актуальною для 30% респондентів. Тільки для 23,3% респондентів актуальним є цінності насолоди прекрасним і цінність соціальна активність. Найменш представлені є цінності пізнання нового 20%, високий соціальний статус 20%, допомога і милосердя до інших людей 13,3%.

Цікавим фактом є те, що сучасна молодь вбачає для досягнення успіху важливість багато працювати і йти до своєї мети не зважаючи на перешкоди, цьому свідчать відповіді на запитання «Які якості необхідні для досягнення життєвого успіху?». Студенти вважають, що успіху буде сприяти цілеспрямованість, так вважають 76,7% респондентів. Важливим також є працелюбство, на це вказали 66,7% респондентів. Успіх передбачає певні розумові здібності для 53,3% респондентів. Водночас 46,7% респондентів вважають, що не можуть досягти успіху своїми силами, а покладаються на допомогу інших (фінансову), наявність «зв'язків» з іншими людьми 36,7%. Найменше важливі для успіху це гумор 10%, доброта 6,7%, краса 3,3%.

Проаналізувавши таблицю двомірного розподілу ознак, в якій порівнювалися відповіді осіб жіночої та чоловічої статі на питання «До чого Ви ставитися негативно?», було отримано такий результат, як чоловіки так і жінки негативно ставлять до наркотичних засобів (32,2% і 34,4%), неприйнятним є і свідомий обман для 20,6% чоловіків і 27% жінок. Водночас тільки 21,6% жінок ставлять негативно до куріння, а таких чоловіків виявилось 24,5%. Вважають неприйнятним вживання міцних алкогольних напоїв 13,3% чоловіків і 10,8% жінок. Тільки 8,2% жінок вважають вживання слабоалкогольних напоїв поганою звичкою, чоловіки – 9,4%. Це свідчить про те, що як для чоловіків так і для жінок вживання алкогольних напоїв вважається допустимим. Але чоловіки надають перевагу міцним алкогольним напоям, а жінки слабоалкогольним.

На підставі отриманих результатів рекомендуємо респондентам, які пройшли дане соціологічне опитування, звернути увагу на формування активної громадської позиції, а також розвивати найцінніше моральне почуття – любов до Батьківщини.

Отже, на основі аналізу результатів проведеного соціологічного дослідження можна сказати, що висунуті гіпотези підтвердилися частково. Більшість студентів у ціннісній сфері спрямовані на отримання матеріальних благ і отриманні насолоди від життя тут і тепер. Для них пріоритетними є друзі, романтичні стосунки, а не пізнання нового й соціальна активності, що очевидно негативно впливає на якість навчання у ЗВО. Водночас студенти розуміють, що для досягнення успіху у житті необхідно бути цілеспрямованими, тобто йти до своєї мети незважаючи на перешкоди, багато працювати. Але такі цінності присутні на рівні мрій. Оскільки для їх втілення майже нічого не робиться. Студенти більше занепокоєні коханням, здоров'ям, менше переймаються моральними правилами, майбутньою роботою, не бажають бути соціально активними, робити щось на благо держави. Отже, домінує гедоністична спрямованість, орієнтація у задоволенні цінностей, які стосуються власне студента.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Коломієць Л. І. Психологічні особливості детермінант життєстійкості майбутніх фахівців соціономічних спеціальностей / Л. І. Коломієць // Професійно-особистісний розвиток майбутніх фахівців соціономічних спеціальностей в умовах трансформації суспільства: Монографія, 2018. – Вінниця.
2. Малахов В. А. Етика: курс лекцій: навч. посіб. / В. А. Малахов. – 6-е вид. – К.: Либідь, 2006. – 384 с.
3. Слободянюк А. В. Погляди на мораль, зміни у вимірюванні цінностей / І. В. Сельська, А. В. Слободянюк. // Матеріали XLVI науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 22-24 березня 2017 р.

4. Коберник Л. О. Психологічні особливості ціннісних орієнтацій студентів вищих педагогічних навчальних закладів / Л.О.Коберник // Науковий часопис НПУ ім. М.П.Драгоманова. Серія №12. Психологічні науки: Зб. наук. праць. – К.: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2008. - №23. – С. 235-241.

5. Євтухович І. М. Мораль і право як суспільні інститути: проблеми осмислення в умовах побудови громадянського суспільства / І.М. Євтухович // Форум права. – 2012. - №1. – С. 289-295 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/ejournals/FP/2012-1/12eimpgs.pdf>.

6. Слободянюк А. В. Соціальні норми та цінності як невід'ємні характеристики категорії влади [Текст] / А. В. Слободянюк // Вісник Київськ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Серія "Соціологія. Психологія. Педагогіка". - Вип. 9. - Київ, 2000. - С. 5-7.

7. Слободянюк А. В. Особистісні ресурси студентської молоді (на матеріалах соціально-психологічних досліджень) [Текст] / А. В. Слободянюк, Л. В. Косарева // Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка. – 2018. – № 17. – С. 89-95.

Анатолій Володимирович Слободянюк – к.соц.н., доцент кафедри суспільно-політичних наук, науковий керівник лабораторії соціологічних досліджень Вінницького національного технічного університету, м. Вінниця.

Шульга Тетяна Володимирівна – студентка групи МІТ-18б, факультет Менеджменту Інформаційної Безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Slobodyanyuk Anatoly V. – Ph.D in Sociology, assistant professor of social and political sciences, scientific director of the laboratory of sociological researches Vinnitsa National Technical University, Vinnitsa.

Shulga Tetiana V. – student of the group MIT-18b, Faculty of Information Security Management, Vinnitsa National Technical University, Vinnitsa city.